

357/012/2009

VALTUUSTOALOITE

31.8.2009

KEHITYSVAMMAISTEN LASTEN TILAPÄISHOITO JA VANHEMPIEN OMAISHOIDON VAPAIEN JÄRJESTÄMINEN

ESITYS:

Esitän, että lappeenrantalaisten kehitysvammaisten lasten tilapäishoidon ja heidän vanhempiensa lakisääteisen omaishoidon vapaidensa ajaksi vanhemmilla on oikeus saada loppuvuodeksi 2009 lapsensa ensisijaisesti hoitoon yksityiseen kehitysvammaisten lasten tilapäishoitoa antavaan Hermannikoti -nimiseen palveluyksikköön. Esitän, että tämä aloite käsitellään pikimmiten, jotta kehitysvammaisten lasten vanhemmat pääsevät pitämään edes loppuvuoden muutaman kuukauden aikana lakisääteiset omaishoidon vapaansa.

PERUSTELUT:

Lappeenrantalaisten kehitysvammaisten lasten vanhemmat olivat kirjelmöineet kaupungille (vastaanotettu sosiaali- ja terveystoimessa 23.4.2009) koskien kehitysvammaisten lasten tilapäishoitoa ja vanhempien omaishoidon vapaiden järjestämistä Lappeenrannassa. Kirjelmän oli allekirjoittanut allekirjoituksista päätellen ilmeisesti 28 vanhempaa. Vanhempien kirjelmässä vanhempien näkökantaa puoltavana liitteenä oli myös Etelä-Karjalan keskussairaalan lastenpoliklinikalta lastenneurologian ylilääkäri Eila Herrgårdin ja neuropsykologi Kyllikki Mäki-Burakowskin lausunto.

Vanhempien kirjelmä oli erittäin hyvin perusteltu ja se on liitteineen tukemassa tätä aloitetta. Pääpiirteissään vanhemmat olivat kritisoineet sitä, että kaupunki ei ole enää tänä vuonna 2009 tarjonnut kehitysvammaisten lasten tilapäishoitoon ensisijaisesti vuonna 2008 perustettua Hermannikotia, jonka palveluja perheet olivat aiemmin vuoden 2008 aikana käyttäneet, ja jonka palveluista perheillä oli myönteiset kokemukset ja että sen sijaan kaupunki tarjoaa tilapäishoitoon ensisijaisesti 1-2 nuorelle yhtä kahden hengen huonetta nuorten ja aikuisten kehitysvammaisten asumisyksikkö Pihlajakodista ja 1-12-vuotiaille lapsille yhtä yhden hengen huonetta ja paikkaa laitoshoidon vaikeasti kehitysvammaisille lapsille tarjoavasta Honkakodista. Vanhemmat kokivat ymmärrettävästi nämä paikat sopimattomiksi lapsilleen. Siksi monet vanhemmat olivat jättäneet käyttämättä aikuvuonna 2009 omaishoidon vapaitaan. Vanhemmat katsoivat, että omaishoidon vapaat eivät järjesty Lappeenrannassa lasten edun mukaisesti.

Kirjelmä oli käsiteltävänä sosiaali- ja terveyslautakunnassa 16.6.2009. Pohjaesityksessä vanhemmille tarjottiin ensisijaisesti hoitopaikkaa Pihlajakodista tai Honkakodista. Lautakunnan jäsen Satu Virtala teki muutosesityksen, että vanhemmat voivat valita hoitopaikan Hermannikodista, Pihlajakodista tai Honkakodista. Esitystä kannattivat jäsenet Leena Soikkeli ja Katja Lehtolainen. Asiasta äänestettiin ja lautakunnan päätökseksi tuli pohjaesitys äänin 11-4.

Vanhempien kirjelmään nojaten esitän asian pikaista käsittelyyn ottoa uudelleen, jotta vanhemmat saavat ja voivat hyvillä mielin arvokkaan hoitotyönsä lomassa pitää lakisääteiset omaishoidon vapaansa ja lapset saavat lapsen arvoisen hoitopaikan. Vanhemmat ovat taatusti ansainneet vapaansa sekä mahdollisuuden myös rentoutua vapaidensa aikana vailla huolta siitä, voiko heidän lapsensa kaikin puolin hyvin hoitopaikassaan. Ja että heidän erityislapsensa

hyvinvoinnin eteen on tehty kaikki se mitä voidaan tehdä.

Mitä tapahtuukaan, jos vanhemmat eivät katso saavansa lapselleen hyvää hoitoa tai hoitopaikkaa? Vanhemmat jättävät omaishoidonvapaansa käyttämättä. Vertaan tätä asiaa siihen, että vanhemmat eivät halua kehitysvammaiselle lapselleen yhtään huonompaa hoitopaikkaa kuin mitä kaupunki tarjoaa ei-kehitysvammaisille toisin sanoen terveille lapsille. Terveiden lasten vanhemmatkaan eivät ole varmastikaan suostuvaisia siihen, että heidän lapsensa hoitopaikka ensinnäkin vaihtuisi kuukausittain tai että heidän lapsensa laitettaisiin, olkoonkin tilapäinen vuorokauden tai muutaman vuorokauden mittainen hoitoaika, hoitoon vanhainkotiin tai vanhuksille/sairaille laitoshoidon antavaan laitokseen. Kehitysvammaisten lasten vanhemmat ovat ilmaisseet kirjelmässään, että heidän lapsensa eivät tarvitse laitoshoidon, vaan kodinomaisen hoitopaikan.

On ymmärrettävää, että kehitysvammaisen tai muulla tavalla vammaisen lapsen perheessä ei perhe voi elää koskaan täysin samanlaista normaalia elämää kuin perheet, joissa ei ole vammaisia lapsia. Niin rakas kuin kehitysvammaisenkin lapsi vanhemmilleen aivan varmasti on, tällaisen lapsen ympärivuorokautinen ja -vuotinen hoitotyö on väsyttävää ja perheen elämää rajoittavaa. Meidän kaupunkina ja yhteiskuntana tulee arvostaa sitä, että nämä vanhemmat, jotkut usein vielä kehitysvammaisen lapsensa aikuisiälläkin, hoitavat näitä lapsiaan kotonaan. Vaihtoehtona sille, että lakisääteisiä omaishoidon vapaita ei vanhemmat käytä on se, että vanhempi tai vanhemmat väsyvät hoitotyönsä alla siinä määrin, että ovat joku päivä ansiotyökyvyttömiä sekä kykenemättömiä hoitamaan kehitysvammaista lastaan. Koko perhe stressaantuu ja väsy. Kaikesta tästä ei voi syyttää vanhempia, jos ongelmien aiheuttaja on omalta suurelta osaltaan kylmäkiskoinen kaupunkimme. Lasku lankeaa laaja-alaisena, kertyneenä vyyhtinä moninkertaisena rahallisena kustannuksena kaupungille.

Lappeenrannassa on kaupunginhallituksen alaisuudessa toimiva ja sen nimeämä lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä. Sen tehtävästä sanotaan muun muassa seuraavasti:

"Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmän tehtävänä on

- seurata kaupungin yleisiin oloihin vaikuttavaa suunnittelua, päätöksentekoa ja toimenpiteitä lasten, nuorten ja heidän perheidensä näkökulmasta"

Olisiko aiheellista saattaa tiedoksi hyvinvointityöryhmälle Lappeenrannan kehitysvammaisten lasten ja näiden vanhempien tämänvuotinen tilanne koskien tässä aloitteessa esitettyjä asioita sekä kysyä työryhmän kantaa asiaan.

Koskeeko lasten ja nuorten hyvinvointiselonteko II myös kaupunkimme kehitysvammaisia lapsia? Selonteossa todetaan muun muassa seuraavasti:

"Selonteon tarkoituksena on ollut kuvata niitä keskeisiä elementtejä, joilla Lappeenrannan kaupunki edistää lasten ja nuorten hyvinvointia. Lasten ja nuorten hyvinvointi on sidoksissa perheiden hyvinvointiin. Selonteon osa-alueet ovat: hyvinvoiva perhe, lasten ja nuorten terveydentila, oppiminen, turvallisuus, vapaa-aika ja selviytymisen mahdollisuudet. Lapset ja nuoret tarvitsevat aikuisten rakkautta ja seuraa sekä perushoitoa, joka antaa heille riittävän levon, ravinnon ja turvallisuuden tunteen."

"Turvallisuuden käsite laajasti ymmärrettynä pitää sisällään turvallisuuden perheessä ja muissa sosiaalisissa ympäristöissä sekä taloudellisen turvallisuuden."

Onko kaupunki siis näillä tämän vuotisilla toimillaan edistänyt kehitysvammaisten lasten hyvinvointia? Lasten hyvinvointi on sidoksissa perheiden hyvinvointiin - tämä on hyvin totta. Korostan nyt tätä, että selonteon osa-alueena on hyvinvoiva perhe ja viitataan selonteossa mainittuun turvallisuuden käsitteeseen.

Lappeenrannassa on meneillään 360-vuotisjuhlavuosi. Lappeenrannan juhlavuoden teemana on lapset ja nuoret. On käsittämätöntä, että eritoten tällaisella teemalla tänä vuonna me olemme kohdelleet kehitysvammaisia lapsia ja heidän vanhempiaan aivan ala-arvoisesti.

3-17 -vuotiaiden vaikeavammaisten tai pitkäaikaisesti sairaiden lasten omaishoidon tuen hoitopalkkiota maksetaan tällä hetkellä 57 lapsen hoidosta. Tästä määrästä 18 lapsen (3 - 12 v.) hoitosuunnitelmaan on kirjattu omaishoidon vapaiden käyttöön liittyvä oikeus, mikä tarkoittaa vuositasolla 648 hoitovuorokautta.

Hoitopäivän hinta Hermannikodissa on 220 euroa vrk/henkilö ja ilmeisesti kaupungin omassa hoitolaitoksessa 100 euroa/vrk. Näin ollen kyse on lakisääteisen kolmen (=vähimmäismäärä) vapaa- ja hoitopäivän noin 360 euron kuukausittaisesta lisäkustannuksesta per lapsi eli syys-joulukuulta 18 lapsen osalta noin 26.000 eurosta. Tällaisen asian ollessa kyseessä ja tällaisesta rahasummasta puhuttaessa emme voi edes puhua säästöstä. Kaupungin on ajateltava asiaa nyt pidemmälle ja laajemmin. Sitä millaisena hyötynä ja ajan myötä säästönä tämä sijoitus palautuu kaupungille.

Kaupunki päätti aiemmin keväällä ostaa vuosia jatkuneet palvelut kolmelletoista vaikeasti kehitysvammaiselle aikuiselle Kuusaan hoitolaitoksesta 967 720 eurolla. Syys-joulukuussa tämä tarkoittaa noin 323.000 euron kustannusta, kun mainittujen 18 lapsen kohdalla puhuttaisiin vajaan 48.000 euron kustannuksesta. Ottakaamme huomioon häpeällisesti myös se, että vanhemmat ovat jättäneet koko pitkän alkuvuoden paljon vapaitaan käyttämättä johtuen hoitopaikkatarjonnasta ja kaupungille on muodostunut siten säästöä.

Nostan esiin esimerkiksi kaupunginhallituksen FlyLappeenrantaan menneenä kesänä sijoitetut 850.000 euroa. Tällainen sijoittaminen herättää ymmärrettävästi ihmetystä ja ärtymystä ja asettaa kyseenalaiseksi kaupungin luottamushenkilöiden arvojärjestyksen siitä mitä asioita ja millaisilla veronmaksajien kaupungille maksamilla veroäyrimäärillä niitä tuetaan. Ja ketkä ja millaiset henkilöt kaupungissamme ovat ensiarvoisessa ja toiset toisarvoisessa asemassa.

Kaupungin on säästettävä nyt loppuvuosi ehdottomasti jossain muualla kuin kehitysvammaisten lasten hoidossa ja vanhempien lakisääteisten omaishoidon vapaissa.

Lappeenrannassa 31.8.2009

Satu Virtala
kaupunginvaltuutettu

23. 04. 2009

313 / 014 / 2009

13.4.2009

Lappeenrannan kaupunki
Sosiaali- ja terveystoimi

Vastaanottajat:
~~Sosiaali- ja terveyslautakunta~~
Sosiaali- ja terveysjohtaja
Sosiaalipalvelujen johtaja
Vammaispalvelut

liite 6.

Kehitysvammaisten lasten tilapäishoidon ja omaishoidon vapaiden järjestäminen

Me allekirjoittaneet, kehitysvammaisten lasten vanhemmat olemme erittäin huolissamme kehitysvammaisten lasten tilapäishoidon ja omaishoidon vapaiden järjestämisestä Lappeenrannassa tällä hetkellä.

Lappeenrantaan on viime vuonna perustettu kehitysvammaisten lasten tilapäishoittoon tarkoitettu kodinomainen hoitokoti Hermannin, josta kaupunki on ostanut tilapäishoitopalveluja. Perheiden kokemukset Hermannista ovat olleet hyvin myönteisiä.

Tämän vuoden alusta alkaen lapsia on kuitenkin ollut hyvin vaikea saada Hermannin hoitoon. Vammaispalvelu on vaatinut perheitä laittamaan lapsensa hoitoon ensisijaisesti Lappeenrannan kaupungin tilapäishoitopaikoille Pihlajakotiin (2 paikkaa) tai Honkakotiin (1 paikka). Vasta jos näissä ei ole ollut tilaa, on ollut mahdollista saada lapsi hoitoon Hermannikotiin.

Pihlajakoti on nuorten ja aikuisten kehitysvammaisten asumisyksikkö ja näin ollen täysin sopimaton lasten hoitopaikaksi. Honkakoti puolestaan tarjoaa laitoshoidon vaikeasti kehitysvammaisille lapsille ja aikuisille. Lapsemme eivät tarvitse laitoshoidon, vaan kodinomaisen hoitopaikan.

Perheet ovat kokeneet tilanteen epäselvänä ja turvattomana. Meistä kukaan ei halua lastaan hoitoon laitokseen. Niinpä moni on jättänyt tilapäishoidon ja omaishoidon vapaita käyttämättä. Tämäkö on ollut tarkoituskin?

Lapsen edun mukaista ei myöskään ole pompottelu eri hoitopaikkojen, eli Pihlajakodin, Honkakodin ja Hermannikodin välillä. Kuka tahansa lapsi, mutta varsinkin meidän kehitykseltään herkät erityislapsemme tarvitsevat tutun ja turvallisen hoitopaikan sekä läheisen ja pitkäaikaisen hoitosuhteen. Hoitopaikasta toiseen vaihtelu vaarantaa perusturvallisuuden tunteen ja voi olla haitallista lastemme kehitykselle ja hyvinvoinnille. Eikö turvallisuudentunne, josta puhutaan Lasten ja nuorten hyvinvointiselonteko II:ssa koskekaan näitä lapsia?

Toimintatavan yhtäkkisestä muutoksesta on liikkunut erilaisia tietoja. Tiedotus on ollut satunnaista, vähäistä ja poukkoilevaa. Muutosta on perusteltu lähinnä varojen vähäisyydellä. Ihmettelemme, tuleeko todellakin Hermannikotia halvemmaksi palkata ylimääräinen hoitaja esimerkiksi Honkakotiin hoitamaan tilapäishoitopaikalla olevaa erityislasta? Erityislapsemme tarvitsevat jatkuvaa valvontaa sekä asianmukaista hoitoa, virikkeitä ja seuraa.

Loppujen lopuksi keskustelu rahasta on toissijaista. Kehitysvammaisten Tukiliiton lakimies Minna Kaipinen toi esille oleellimmän asian: raha ei voi koskaan mennä lapsen edun edelle.

Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista säädetyn lain mukaan asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Asiakasta on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata. Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on otettava huomioon asiakkaan toivomukset, etu ja yksilölliset tarpeet. Tällä hetkellä edellä mainitut lain vaatimukset eivät toteudu.

Omaishoitajalla on lakisääteinen oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta kuukaudessa. Kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan vapaan aikana. Tällä hetkellä monet perheet jäävät ilman vapaitaan, koska eivät lastensa parasta ajatellen alista heitä hoitopaikkapöytäkirjoihin. Tällä tavalla Lappeenrannan kaupunki hoitaa lakisääteisen veloitteensa sekä tukee perheiden jaksamista? Puhumattakaan arvostuksesta pieniä, hieman erilaisia kaupunkilaisiaan kohtaan?

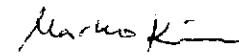
Vammaispalvelulain mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että vammaisille tarkoitettut palvelut ja tukitoimet järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Etelä-Karjalan kehitysvammahuollon alueellisessa strategiassa vuosille 2009-2013 lasten tilapäishoito on kehittämiskohteenä. Aikaisempina vuosina kehitysvammaisten lasten tilapäishoito on ollut hyvin puutteellista, viime vuonna toiminut käytäntö tilapäishoidon järjestämisestä oli sen sijaan Hermannissa erittäin toimiva ja lapsen sekä perheen etujen mukainen.

Pyydämmekin toimintatavan palauttamista ennalleen: lapsemme saavat käyttää jo tutuksi tullutta ja turvalliseksi koettua Hermannikotia ensisijaisena tilapäishoitopaikkana. Pyydämme asian pikaista käsittelyä, koska koko alkuvuosi on jo mennyt asian kanssa taistellessa, ja perheet todella tarvitsevat vapaitaan. Pyydämme myös virallista päätöstä asiasta.

Liitteenä lastenneurologian ylilääkäri Eila Herrgårdin ja neuropsykologi Kyllikki Mäki-Burakowskin lausunto tilapäishoidon järjestämisestä.

Lappeenrannassa 13.4.2009

AKI NIIPOLA

TEIJA KINNUNEN

Marko Kinnunen

Sanna Korhonen

MARILA WIKSTRÖM-KOIKKALAINEN
MUSTOLANKATU 9
53420 LPR
MARILA.WIKSTROM@LUT.FI
P. 040-5076630

Sanna Kumpulainen
SANA KOSKONEN

Salli Makkonen
SALLI MÄKIMÄKI

Tiina Kouvola
TIINA KOVI

Minna Saksela
MINNA SÄKSMÄKI

Mervi Henttonen
MERVI HENDLÉNEN

Tiina Renonen
TIINA RENONEN

Marko Saarenketo
MARKO SAARENKETO
Marko Mottovaara
MARKO MOTTOVAARA

Antti Rämö
ANTI RÄMÖ

Katriina Harppanen
KATRIINA HARPARANTA

Jukka-Pekka Kuivalainen
JUUKA-PEKKA KUIVALAINEN

Mari Liisa
MARI LIISA

Juri Santschenko
JURI SANTSCHENKO

Nina Noppola
NINA NOPPOLA

Tanja Alajoki
TANJA ALAJOKI

Katja Siiskonen
KATJA SIISKONEN

Sami Saarenketo
SAMI SAARENKETO

Terhi Koponen
TERHI KOPONEN

Vesa Koponen
VEESA KOPONEN

Ulla Kouvola
ULLA KOVI

Minna Saksela
MINNA SÄKSMÄKI

Sami Saarenketo
SAMI SAARENKETO

EKKS
21.4.09

Lappeenrannan kaupunki
Sosiaali- ja terveystoimi

Aikaisemmin kehitysvammaisten lasten tilapäishoidon järjestämisessä Lappeenrannassa on koettu olevan suuria puutteita. Nyt on Hermannikodista muodostunut mahdollisuus tämän asian järjestämiseksi kaikkia osapuolia tyydyttävästi ja lainsäädännön asettamat tavoitteet hyvin täyttäen. Kehitysvammaisen lapsen tilapäishoitopaikan tulisi olla mahdollisimman tuttu ja turvallinen. Lapset sopeutuvat huonosti uusiin ympäristöihin, mitä pahentaa vielä kommunikaation ongelmat puutteellisen puheilmaston ja kielellisten ymmärtämisen vuoksi. Hoitopaikan pysyvyys on turvallisuudentunteen kannalta ratkaisevan tärkeä tekijä. Vaihtuvat hoitopaikat ja vaihtuva henkilökunta eivät takaa laadultaan hyvää eikä tarkoituksenmukaista hoitoa kehitysvammaiselle lapselle.

Toivomme, että Lappeenrannan kaupunki käyttäisi Hermannikodin tarjoamaa mahdollisuutta järjestää kehitysvammaisten lasten tilapäishoito erinomaisella tavalla.

Eila Herrgård
lastenneurologian ylilääkäri

Kyllikki Mäki-Burakowski
neuropsykologi

ETELÄ-KARJALAN KESKUSSAIRAALA
LASTENPOLIKLINIKKA
05100 LAPPEENRANTA